

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brieven van de minister en staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 15 december 2011 over de Rapportage over de personele gevolgen van de bezuiniging op passend onderwijs en het Onderhandelaarsakkoord mobiliteit passend onderwijs (Kamerstuk 31 497, nrs. 84 en 85).

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

Inhoudsopgave

- I. **Vragen en opmerkingen uit de fracties**
 - Rapportage over de personele gevolgen van de bezuiniging op passend onderwijs
 - Rapportage inventarisatie werkgelegenheidseffecten bezuinigingen passend onderwijs
 - Onderhandelaarsakkoord mobiliteit passend onderwijs
- II. **Reactie van de minister**

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

Rapportage over de personele gevolgen van de bezuiniging op passend onderwijs

De leden van de VVD-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brieven van de minister en staatssecretaris en het bijbehorende rapport¹. Deze leden spreken hun waardering uit over het feit dat de personele gevolgen duidelijk in kaart zijn gebracht. Zij hechten waarde aan een op feiten gebaseerd debat en zien in deze rapportage daartoe een goede onderbouwing. Ook hechten de leden er belang aan om te benadrukken dat er tussen het ministerie van OCW en de betrokken partijen overeenstemming is bereikt over een pakket maatregelen om de personele gevolgen zo goed mogelijk op te vangen. Wel vragen zij of dit streven zich wel in de juiste proporties verhoudt tot het overeengekomen bedrag. Deze leden vragen waarom deze overeenstemming niet ook met de helft van dit bedrag kon worden bereikt.

De leden van de PvdA-fractie hebben met verontrusting kennisgenomen van de rapportage over de personele gevolgen van de bezuinigingen passend onderwijs. De leden hebben zich steeds tegen bezuinigingen verzet. Niet alleen de meest kwetsbare kinderen zullen namelijk door deze bezuinigingen geraakt worden, maar ook kinderen in het reguliere onderwijs, leerkrachten en het onderwijs (in algemene zin) zullen te maken krijgen met de negatieve gevolgen van deze bezuinigingen. Zonder extra begeleiding en aandacht zullen kwetsbare kinderen zich niet optimaal kunnen ontwikkelen in de te grote klassen in het reguliere onderwijs. Leerkrachten die niet goed zijn opgeleid om met verschillende leerlingen om te gaan, zullen niet voldoende aandacht aan alle leerlingen kunnen geven waardoor alle leerlingen en de kwaliteit van het onderwijs achteruit zullen gaan, zo menen deze leden

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de rapportage omtrent de personele gevolgen van de bezuiniging passend onderwijs. De leden benadrukken dat heldere communicatie en duidelijkheid naar alle betrokkenen, in dit geval het personeel, van belang is. De voornoemde leden hebben enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben de brief van de minister en de staatssecretaris van 15 december 2011 gelezen. Het valt hen op dat er weer onduidelijkheid is rondom cijfers als het gaat om het zogenaamde «passend onderwijs». Dat is ook te merken aan de reacties in het onderwijsveld. Zowel de vakbond als individuele scholen en professionals uit het onderwijs hebben moeite met de manier waarop de cijfers rondom de ontslagen worden gepresenteerd. De leden maken zich daarnaast grote zorgen over de duizenden ontslagen die zullen vallen in het onderwijs. Hierbij zal veel expertise verloren gaan en de werkdruk op de achtergebleven collega's zal toenemen. Hierdoor zal een baan in het onderwijs

¹ Kamerstuk 31 497, nr. 84.

minder aantrekkelijk worden, wat een zorgelijk gegeven is, gezien het belang van deze sector. Het stoort de leden daarnaast dat bij iets ingrijpends als gedwongen ontslag niet direct duidelijkheid wordt gegeven vanuit het ministerie.

De leden van de D66-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de rapportage over de personele gevolgen van de bezuiniging op het passend onderwijs. Deze leden zijn van mening dat de door dit kabinet voorgenomen bezuiniging op de zorg voor kinderen, die extra ondersteuning in het onderwijs nodig hebben, een bedreiging vormt voor de kwaliteit van het onderwijs. Deze bezuiniging vormt niet alleen een bedreiging voor de kwaliteit van het speciaal onderwijs, maar ook voor het reguliere onderwijs doordat de ondersteuning van leraren in het regulier onderwijs in het geding komt. De leden vragen op welke wijze de ondersteuning van leraren in het reguliere onderwijs is gegarandeerd als er 3700 fte en meer dan 5000 ervaren onderwijzers verdwijnen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het onderhandelaarsakkoord en de rapportage werkgelegenheidseffecten. De leden vinden dat bezuinigingen op ondersteuning voor de kwetsbaarste leerlingen in combinatie met de stelselwijziging onverantwoord is. Zij betreuren dat op voorhand besloten is om te bezuinigen op vakkrachten met specialistische kennis, terwijl niet duidelijk is dat deze mensen gemist kunnen worden. Deze leden zijn bang dat de bezuinigingen in combinatie met de bezuinigingen ten koste gaat van de kwetsbaarste kinderen die zorg en ondersteuning nodig hebben. De leden hebben voorts een aantal vragen.

Rapportage inventarisatie werkgelegenheidseffecten bezuinigingen passend onderwijs

De leden van de PvdA-fractie zetten vraagtekens bij het door de minister genoemde aantal mensen (5100) dat bedreigd wordt met ontslag. De AOB¹ geeft namelijk een geheel andere schatting en geeft aan dat het gaat om 9000 mensen. Zij vragen hoe de minister dit grote verschil verklaart. Op lange termijn zullen de bezuinigingen op het passend onderwijs grotere gevolgen hebben voor werknemers in het onderwijs, dan de gevolgen die de minister beschrijft. De minister gaat namelijk uit van gedwongen ontslagen, maar op de lange termijn gaat het om het verlies van arbeidsplaatsen (banenverlies) die niet meer zullen bestaan. Hoe gaat de minister de kwaliteit van het onderwijs waarborgen in het nieuwe stelsel passend onderwijs, waar met minder (deskundige) mensen hetzelfde werk gedaan moet worden? Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat de meest kwetsbare kinderen extra begeleiding krijgen die ze verdienen in het reguliere onderwijs? Hoe denkt de minister de groei in het leerlingenaantal voor (v)so op te kunnen vangen in het reguliere onderwijs waar de leerkrachten onvoldoende zijn geschoold in het omgaan met verschillen in de klas? Deze leden krijgen na het lezen van de inventarisatie het idee dat een groot deel van de scholen niet goed voorbereid is op het nieuwe stelsel van passend onderwijs. Hoe gaat de minister garanderen, dat de (v)so-scholen binnen afzienbare tijd een reorganisatie en een mobiliteitsplan gaan opzetten voor het personeel en dat de (v)so-scholen bij de overgang naar het nieuwe stelsel hun reorganisatie en mobiliteitsplan goed gaan uitvoeren? Van de schoolbesturen verwacht 70 % kwaliteitsverlies als gevolg van de bezuinigingsoperatie. Zij vragen of de minister het met de leden eens is, dat deze bezuinigingen verstrekende gevolgen zullen hebben voor de kwaliteit van het onderwijs. Zo niet, waarom zal, volgens de minister, de kwaliteit van het onderwijs niet achteruit gaan, zo vragen de voornoemde leden.

¹ AOB: Algemene Onderwijsbond.

De leden van de CDA-fractie constateren dat het aantal fte, dat als gevolg van de bezuiniging met ontslag wordt bedreigd, afwijkt van de aantallen die door de AOb worden genoemd. Deze leden vragen waar het verschil zit tussen beide berekeningen. Er blijken schoolbesturen te zijn die de personele consequenties volledig binnen de eigen organisatie kunnen oplossen. De leden vragen waarom deze schoolbesturen daar wel toe in staat zijn, en anderen niet. Waar zit het verschil in? De schoolbesturen, die aangeven de consequenties volledig binnen de eigen organisatie te kunnen oplossen, geven aan dat ze (gemiddeld) ook minder fte moeten reduceren dan de besturen die aangeven wel tot gedwongen ontslagen over te moeten gaan (146 fte op negen besturen tegenover 600 fte op 23 besturen). Zij vragen of dit betekent dat de negen schoolbesturen die de consequenties volledig in de eigen organisatie kunnen oplossen kleinere besturen zijn. Of, hebben deze schoolbesturen het personeelsbestand al eerder voorbereid op de bezuiniging, bijvoorbeeld door veel met (tijdelijke) inhuur te werken? De voornoemde leden vragen of hierin nog een verborgen deel zit van personeel dat op straat komt te staan. In de verdiepende gesprekken hebben schoolbesturen aangegeven dat bonden slecht bereikbaar zijn en niet op korte termijn beschikbaar zijn voor gesprekken of helemaal het gesprek nog niet aan willen gaan. De leden vragen of dit ook het beeld is dat de minister heeft van de inzet van de vakbonden. Een aantal besturen heeft aangegeven het ontslag van het personeel netjes te willen afhandelen, maar het begeleiden van het vinden van nieuw werk niet als hun taak te zien. De leden vragen of de minister van plan is om deze schoolbesturen te stimuleren om alsnog aan (extern) mobiliteitsbeleid te doen. Kan dit bijvoorbeeld als voorwaarde worden opgenomen voor de middelen die in het kader van het onderhandelaarsakkoord voor mobiliteitsbevorderende maatregelen worden geïnvesteerd, zo vragen deze leden. Uit het onderzoek blijkt dat vijf besturen al een gehele of gedeeltelijke vacaturestop hanteren. Deze vacaturestop wordt vooral gehanteerd voor de ondersteunende functies. Dit leidt, volgens het onderzoek, tot een of meer effecten: grotere groepen, hogere case-loads en/of minder frequente dienstverlening. De leden vragen of de minister kan aangeven of dit bij betreffende schoolbesturen gevolgen heeft gehad voor de kwaliteit van het onderwijs. Een van de respondenten heeft als tip aan de onderzoekers meegegeven om te adviseren burgerlijk ongehoorzaam te zijn. De voornoemde leden vragen wat de mening van de minister is over een dergelijke oproep vanuit een bevoegd gezag dat met geld van de belastingbetaler onderwijs behoort te verzorgen.

De leden van de SP-fractie merken op dat aan het onderzoek naar het aantal ontslagen vanwege de bezuinigingen slechts een deel van de scholen heeft meegedaan. Op basis van deze cijfers heeft het minister geprobeerd een beeld te scheppen voor het hele onderwijs. In het onderzoeksrapport wordt echter gesteld: «in welke mate de reductie-aantallen die de groep noemt die het meest concreet is, ook gelden voor de andere deelnemers of de niet-deelnemers aan het onderzoek, kan op basis van dit onderzoek niet onderbouwd worden.»¹ Zij vragen waarom de minister ervoor heeft gekozen om alsnog de aangeleverde cijfers door te berekenen voor alle scholen en waarom er geen nader onderzoek is verricht. Zij vragen hoe de minister oordeelt over de berekening van onderwijsvakbond AOb, waarbij als gevolg van de bezuiniging rondom passend onderwijs 6 000 fte verdwijnen (ongeveer 9 000 mensen). Waarin zit het verschil van inzicht met de AOb, gelet op de eigen cijfers van het ministerie, zo vragen zij. Hoeveel mensen zijn al ontslagen vanwege de aangekondigde bezuiniging? Er wordt gesteld dat tussen de 1252 en 2439 fte kan worden herplaatst in het onderwijs door middel van tussentijdse mobiliteit. Deze leden vragen voor hoeveel van deze fte dit al is vastgelegd. Zij vragen of het aantal gedwongen ontslagen daarmee dus nog hoger kan liggen dan het «worst case scenario» van 5 099 mensen

¹ Zie par. 1.2, p. 6.

dat het ministerie schetst. De voornoemde leden vragen of het ooit eerder is gebeurd dat in het onderwijs met één bezuiniging ruim vijfduizend mensen werden ontslagen. Zij vragen wat de gedwongen ontslagen de overheid naar verwachting kosten. Gedoeld wordt dan op alle kosten, gemaakt door alle betrokken ministeries (bijvoorbeeld ook werkloosheidsuitkeringen). Deze leden vragen of dit per jaar kan worden aangegeven voor de komende tien jaar. Tevens vragen zij of bij de berekening van het aantal elders te plaatsen fte ook rekening is gehouden met het feit dat in veel regio's sprake is van krimp, waardoor er eerder banen moeten verdwijnen, dan dat er mensen aangenomen kunnen worden? Zo ja, op welke wijze? Ten slotte vragen zij of de minister kan reageren op een citaat van een bestuurder in het speciaal onderwijs: «Natuurlijk gaan deze bezuinigingen wel ten koste van het regulier onderwijs. Het is onmogelijk om leerlingen die nu met succes door het speciaal onderwijs begeleid worden in hun reguliere school in de toekomst dezelfde ondersteuning te bieden.»

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat in totaal 5 100 mensen met ontslag worden bedreigd. Betekent dit dat de mensen die in 2011, 2012 en 2013 met pensioen gaan of om andere redenen stoppen met werken niet of niet volledig zijn meegerekend? Zij vragen tevens hoe groot deze groep is en hoe groot de totale banenreductie in het onderwijs is vanaf de aankondiging van de bezuinigingen. Verwacht de minister dat de zwaarst getroffen scholen voor (v)so voldoende onderwijsondersteuning kunnen blijven bieden? Ten slotte vragen de voornoemde leden wat het oordeel is van de minister dat 45% van de respondenten niet of nauwelijks kansen ziet op de arbeidsmarkt.

Onderhandelaarsakkoord mobiliteit passend onderwijs

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de rapportage over de personele gevolgen en het onderhandelaarsakkoord mobiliteit passend onderwijs de zorgen van de leden niet weg nemen. Dit geldt temeer als de leden lezen dat sommige verenigingen en bonden voor leerkrachten (zoals AOb) niet hebben deelgenomen aan de overleggen over het akkoord met betrekking tot mobiliteit in het passend onderwijs. Waarom zijn leerkrachten niet voldoende vertegenwoordigd bij de onderhandelingen over mobiliteit? Het akkoord gaat immers met name over de werkgelegenheid van leerkrachten. Een aantal voornemens in het onderhandelaarsakkoord komt bovendien niet overeen met de praktijk die in de inventarisatie van werkgelegenheidseffecten bezuinigingen passend onderwijs wordt geschetst. Zo worden in het akkoord maatregelen afgesproken die erop gericht zijn zo veel mogelijk expertise uit het (v)so te behouden door personeel van werk naar werk te begeleiden en zo, waar mogelijk, gedwongen ontslagen te voorkomen. Hoe moeten de leden dit voorgaande voornemen beoordelen wanneer uit de inventarisatie werkgelegenheidseffecten blijkt dat sommige schoolbesturen liever hun tijd en geld willen besteden aan de transitie en niet zozeer aan het begeleiden van werknemers van werk naar werk? Zij vragen hoeveel procent van de schoolbesturen hun werknemers niet van werk naar werk kunnen of willen begeleiden. Leerkrachten in het reguliere onderwijs moeten beter opgeleid worden om met verschillen in de klas te kunnen werken. Deze expertise is in het speciaal onderwijs aanwezig. Om deze expertise te waarborgen, is afgesproken, dat de samenwerkingsverbanden de expertise bij het (v)so en de ambulante begeleiding kunnen gebruiken om de begeleiding en ondersteuning in het nieuwe stelsel passend onderwijs vorm te geven. Dit voornemen lijkt in de praktijk geen gehoor te krijgen vanwege de gesprekken die stroef verlopen tussen het speciaal en reguliere onderwijs over het behoud van expertise en overdracht van personeel. Van het (v)so is 80 % in gesprek met het

reguliere onderwijs, maar er worden (zoals uit de inventarisatie werkgelegenheidseffecten blijkt) onvoldoende vorderingen gemaakt vanwege het feit dat het reguliere onderwijs intern gericht zou zijn. Deze leden vragen of de minister – net als deze leden – verontrust zijn dat de expertise in het (v)so verloren gaat doordat reguliere scholen daar onvoldoende oog voor hebben. Zo niet, waarom? Tevens vragen zij wat de stok achter de deur is voor reguliere scholen om gebruik te maken van de expertise in het (v)so. De leden vinden de afspraken die zijn gemaakt over de samenwerking tussen het reguliere en het speciaal onderwijs te vrijblijvend. Zij vragen welke maatregelen de minister gaat treffen om ervoor te zorgen dat samenwerkingsverbanden en reguliere scholen gebruik gaan maken van de expertise in het (v)so en de ambulante begeleiding, zodat expertise niet verloren gaat. Vanaf schooljaar 2015/2016 kan het samenwerkingsverband de inzet van middelen voor ambulante begeleiding zelf bepalen. Zij vragen hoe zeker wordt gesteld dat dit geld wordt ingezet voor deskundige zorg en ondersteuning. Wat wordt er precies bedoeld met de volgende twee zinnen: «In de nieuwe samenwerkingsverbanden is daarnaast ook expertise nodig voortvloeiend uit de keuzes die in het ondersteuningsplan en in de schoolondersteuningsprofielen worden gemaakt. Vanuit de overdracht van de geldstroom ambulante begeleiding is hiervoor ook geld beschikbaar.»¹

De leden van de PVV-fractie merken op dat het eerste deel van de bezuiniging rondom passend onderwijs in gaat per 1 augustus 2013 en een tweede deel per 1 augustus 2014. Er zal getracht worden zoveel mogelijk gedwongen ontslagen te voorkomen en de bestaande expertise zo veel mogelijk te behouden. Er worden cijfers toegelicht in het rapport. De leden vragen om een duidelijk tijdspad met daarbij het bijhorende verwachte aantal gedwongen ontslagen per periode (2013 en 2014). Over welke kansen er landelijk en regionaal zijn voor (v)so personeel op de arbeidsmarkt is nadere informatie en analyse wenselijk. In de rapportage wordt aangegeven dat hierover afspraken worden gemaakt met onder andere het Participatiefonds en het CAOP².

De leden vragen binnen welke termijn deze afspraken kenbaar gemaakt zullen worden aan de Kamer (en het personeel)³. De samenwerkingsverbanden passend onderwijs worden gevormd door reguliere scholen en scholen voor (v)so. Voor een succesvolle invulling van deze samenwerkingsverbanden is het vereist dat het regulier en speciaal onderwijs hierin nauw met elkaar samen gaan werken. Naast de ambulante begeleiding komt ook geld beschikbaar voor de nauwe samenwerking tussen het regulier en speciaal onderwijs. De leden vragen specifiek aan te geven waaraan het beschikbare budget voor de samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs besteed zal worden.⁴ De primaire verantwoordelijkheid voor de eigen loopbaan ligt bij de individuele werknemer zelf. Het succes van de maatregelen wordt in belangrijke mate bepaald door individuele werknemers. Zij moeten ervan bewust worden gemaakt dat zij zelf aan de slag moeten om aan het werk te blijven. Het is dan ook logisch om allereerst maatregelen in te zetten op het niveau van de individuele werknemer om deze van werk naar werk te begeleiden. Mogelijkheid is dat het schoolbestuur aan individuele werknemers een persoonlijk budget beschikbaar stelt van maximaal 2 000 euro. Dit budget kan worden ingezet voor individueel loopbaanadvies, gesprekken, coaching, etc. Dit kan door het schoolbestuur worden gefinancierd vanuit de incidentele mobiliteitsmiddelen. Hierover worden in het Decentraal Georganiseerd Overleg (DGO) afspraken gemaakt. De leden vragen waarom er gekozen is om het persoonlijk budget van maximaal 2 000 euro toe te kennen aan de scholen in plaats van rechtstreeks aan het personeel (bij ontslag). Het vergt meer inzet van het personeel om met het persoonlijk budget op zoek te gaan naar een nieuwe baan en nieuwe mogelijkheden, maar hij/zij kan misschien zelf de keuzes bepalen op gebied van loopbaanoriëntatie.⁵ De

¹ Onderhandelaarsakkoord, par. 3: Cultuur: regulier en speciaal, p. 2.

² CAOP: Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel.

³ Onderhandelaarsakkoord, par. 2: Verkenning arbeidsmarkt, p. 1-27.

⁴ Ibidem, par. 3 Cultuur: regulier en speciaal, p. 2.

⁵ Ibidem, par. 4a. Individuele werknemers, p. 2-3.

leden zijn van mening dat de expertise van ambulant begeleiders en (v)so personeel die in de samenwerkingsverbanden nodig is om de begeleiding en ondersteuning in het nieuwe stelsel passend onderwijs vorm te geven, moet worden geborgd. De leden vragen of het mogelijk is te bevorderen dat bij de invoering van passend onderwijs de samenwerkingsverbanden zorg dragen voor adequaat informatiemateriaal voor personeel (en ouders), toegesneden op de betreffende regio.¹ Afgesproken is om een monitorsysteem te ontwikkelen, waarmee zo spoedig mogelijk moet worden gestart. De precieze invulling van de monitor wordt in overleg tussen de partijen uitgewerkt. Over het ontwikkelen en uitvoeren van de monitor worden afspraken gemaakt met het Participatiefonds. De leden vragen of het personeel betrokken wordt bij de precieze invulling van de monitor. Zo ja, welke rol krijgen zij hierbij? Zo nee, waarom is ervoor gekozen de leraren hier niet bij te betrekken, zo vragen de voornoemde leden.² Tevens vragen zij op welke manier het draagvlak (onder het personeel en de schoolbesturen) voor de invoering van passend onderwijs versterkt zal worden: welke maatregelen zullen er worden genomen, zo vragen zij tenslotte.

De leden van de CDA-fractie merken op dat van de grote onderwijsvakbonden alleen de AOb niet heeft meegedaan aan het onderhandelaarsakkoord. De leden vragen of de minister kan aangeven wat volgens haar hiervan de gevolgen zijn voor de uitvoering van het akkoord. Is de kans dat personeel succesvol herplaatst wordt kleiner door de opstelling van de AOb, zo vragen de voornoemde leden. In totaal wordt er de komende drie jaar 60 miljoen euro geïnvesteerd om mobiliteit van met ontslag bedreigd personeel te bevorderen. De leden vragen waarvan deze middelen betaald worden. In de rapportage wordt vermeld dat het aantal van 5 100 met ontslag bedreigde mensen door onder andere mobiliteitsbeleid teruggebracht kan worden naar 3500. De leden vragen of deze daling ook te bereiken is zonder de afspraken (inclusief de investering van 60 miljoen euro) die in het onderhandelaarsakkoord zijn afgesproken. Met andere woorden: is de doelstelling van het onderhandelaarsakkoord om het aantal gedwongen ontslagen terug te brengen naar 3500, of om nog verder te gaan? Besturen krijgen veel vrijheid als het gaat om de mobiliteitsbevorderende maatregelen. De leden vragen hoe er voor wordt gezorgd dat de 60 miljoen euro ook daadwerkelijk besteed wordt aan mobiliteitsbevorderende maatregelen voor personeel dat door passend onderwijs op straat komt te staan. Zij vragen welke verplichtingen schoolbesturen krijgen. De leden vragen of schoolbesturen niet sowieso al de verplichting hebben om individuele werknemers te scholen via de reguliere scholingsmiddelen. Wat is de meerwaarde van de afspraken die in het onderhandelaarsakkoord hierover gemaakt zijn? Zij vragen of dit ten koste gaat van andere (reguliere) nascholingstrajecten. In het onderhandelaarsakkoord wordt als een van de overwegingen voor dit akkoord gesproken over het voorkomen van uitkeringskosten. Daarnaast wordt gesteld dat er afspraken worden gemaakt met het Participatiefonds. De leden vragen hoe wordt geborgd dat er bij herplaatsing op kwaliteit van het personeel wordt geselecteerd, en niet op het minimaliseren van uitkeringskosten. Deze leden vragen daarnaast wat voor afspraken er gemaakt worden met het Participatiefonds. Tevens vragen zij de minister of zij een schatting kan geven van de hoogte van de financiële risico's voor het Participatiefonds als er gedwongen ontslagen vallen. Hoe hoog zijn de uitkeringslasten voor het Participatiefonds als er 2500 of 3700 fte aan gedwongen ontslagen vallen? In het onderhandelaarsakkoord staat dat de eerste tranche van 30 miljoen euro (in 2012) generiek verdeeld wordt over alle (v)so besturen. De leden vragen of dit betekent dat ook schoolbesturen, die al hebben aangegeven het niet als hun taak te zien om personeel naar nieuw werk te begeleiden, geld krijgen. Zij vragen hoe wordt geborgd dat deze middelen daadwerkelijk aan mobiliteitsbevorde-

¹ Ibidem, par. 4c Samenwerkingsverbanden passend onderwijs, p. 3.

² Ibidem, par. 5 Bewaking afspraken, p. 4-5.

rende maatregelen worden besteed. De tweede tranche van 20 miljoen euro (in 2013) en de derde tranche van 10 miljoen euro (2014) worden specifiek ingezet in regio's waar het moeilijker is om personeel te herplaatsen als gevolg van de regionale arbeidsmarktsituatie. De leden vragen hoe wordt bepaald welke regio's in 2013 en 2014 in aanmerking komen voor deze middelen. Welke indicatoren worden hiervoor gebruikt? Deze leden vragen of er geen risico is dat hiermee een perverse prikkel voor schoolbesturen wordt ingebouwd. Als schoolbesturen het geld uit de eerste tranche niet doelmatig aan het bevorderen van mobiliteit besteden (en dus geen bijdrage leveren aan het bevorderen van de regionale arbeidsmarktsituatie), betekent dit dan dat ze een grotere kans hebben dat ze voor geld uit de tweede en derde tranche in aanmerking komen? De leden vragen daarnaast of in de beoordeling van de regionale arbeidsmarktsituatie ook rekening wordt gehouden met de (cumulatieve) gevolgen van krimp en verevening. In het onderhandelaarsakkoord worden zowel de middelen voor professionalisering als de middelen voor prestatiebeloning genoemd. Vervolgens wordt echter alleen gesteld dat een substantieel deel van de middelen voor professionalisering ingezet kan worden voor een professionaliseringsslag in het omgaan met verschillen in de klas. De middelen voor prestatiebeloning worden vervolgens nergens meer genoemd. De leden vragen of hier bedoeld wordt dat de middelen voor prestatiebeloning op de een of andere wijze ook ingezet kunnen worden voor behoud en bevordering van expertise. Zo ja, waar wordt dan aan gedacht? Zo nee, waarom worden deze middelen wel genoemd in het onderhandelaarsakkoord? De leden vragen of het niet sowieso het geval is dat schoolbesturen er voor kunnen kiezen om de middelen voor professionalisering in te zetten voor professionalisering in het omgaan met verschillen in de klas. Zij vragen wat de meerwaarde is van deze afspraak. Had niet beter op zijn minst een inspanningsverplichting met schoolbesturen afgesproken kunnen worden? Als gevolg van de bezuiniging zullen vooral veel ambulante begeleiders herplaatst moeten worden in het regulier onderwijs. De leden ondersteunen dit uitgangspunt, vooral vanwege de essentiële expertise die dit personeel mee kan nemen. Ambulante begeleiders zitten echter vaak in een hogere salarisschaal dan leraren in bijvoorbeeld het primair onderwijs. De leden vragen of de minister kan aangeven of dit naar haar mening problemen voor het herplaatsen van ambulante begeleiders kan opleveren. Half december werd bekend dat de Vlaamse minister van onderwijs, Pascal Smet, laat onderzoeken of leerkrachten uit Nederland die niet meer aan de slag kunnen, in Vlaanderen aan de slag zouden kunnen gaan. De leden vragen de minister of zij van deze plannen op de hoogte is en wat zij van dit idee vindt.

De leden van de D66-fractie vragen wat de status is van de afspraken in het onderhandelaarsakkoord. Zij vragen of de minister de in het convenant belegde afspraken kan afdwingen. Tevens vragen zij welke consequenties de bij het onderhandelaarsakkoord betrokken partijen verbinden aan de constatering dat er grote regionale verschillen bestaan in de verwachte vacatureruimte. Verwachten deze partijen dat ontslagen medewerkers een baan accepteren in een andere regio? Maken de betrokken partijen afspraken over een verdeling van middelen zodat de hardst geraakte regio's meer middelen ontvangen om ontslagen werknemers bij of om te kunnen scholen? De voornoemde leden vragen welke regio's in het tweede en derde jaar van de afspraken specifieke aandacht krijgen omdat daar meer moeite bestaat bij het herplaatsen van medewerkers. De leden vragen of ondersteuners en specialisten uit het speciaal onderwijs benoembaar zijn als leraar in het regulier onderwijs. Zijn voldoende trajecten beschikbaar om deze werknemers in het reguliere onderwijs op te nemen? De leden vragen uit welk artikel en post op de begroting van het ministerie van OCW de middelen voor het

onderhandelaarsakkoord worden geput. De betrokken partijen geven daarnaast aan dat uit de reserves van schoolbesturen middelen beschikbaar kunnen komen voor het uitvoeren van de gemaakte afspraken. Kan de minister aangeven hoeveel middelen uit de reserves van scholen beschikbaar kunnen komen? Waarom is er niet voor gekozen een concreet bedrag in de afspraken op te nemen? Deze leden stellen vast dat de minister de bestaande lerarenbeurs gebruikt om de gevolgen van haar bezuiniging op het passend onderwijs op te vangen. De voornoemde leden zijn van mening dat de minister dit niet zou moeten doen zonder extra middelen voor de lerarenbeurs ter beschikking te stellen. Op deze wijze worden alle bestaande middelen voor professionalisering van leraren ingezet om de bezuinigingen op passend onderwijs van dit kabinet op te vangen. Van de professionaliseringsagenda blijft zo steeds minder over. Wat betekent de prioritering voor werknemers die door de bezuiniging op het passend onderwijs hun baan kwijtraken voor leraren die ook een legitieme aanspraak op de lerarenbeurs maken? Hoeveel beurzen blijven er, volgens de minister, nog over na deze prioritering? De leden vragen of het waar is dat met de middelen uit het onderhandelaarsakkoord ook vertrekpremies kunnen worden betaald. Kan de minister aangeven onder welke voorwaarden dit mogelijk is? Zij vragen ten slotte op welke wijze die mogelijkheid aansluit bij het behouden van kennis en expertise binnen het onderwijs.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen waarom in een akkoord om individuele werknemers te ondersteunen, die door bezuinigingen van de minister hun baan verliezen, ervoor gekozen is hen aan te spreken op hun eigen verantwoordelijkheid. Kan de minister zich voorstellen dat dit in deze context als misplaatst wordt ervaren? Wat voor soort eigen bedrijven verwacht de minister dat de door ontslag getroffen werknemers zullen oprichten? De voornoemde leden vragen of de minister verwacht dat binnen de onderwijssector in de toekomst meer beroep gedaan zal worden op zelfstandige ondernemers. Welke garanties heeft een individuele werknemer dat hij/zij gebruik kan maken van loopbaanbegeleiding en scholing? De leden begrijpen dat 'bedreigde werknemers' voorrang krijgen bij het aanvraag van een lerarenbeurs. Wel constateren zij dat de scholingsbehoefte mede, maar niet alleen, als gevolg van de invoering van passend onderwijs groot is en verder zal toenemen. Zij vragen of de minister het daarmee eens is. Is de minister bereid te zoeken naar meer geld om het bedrag van de lerarenbeurs op te hogen? Ten slotte vragen zij of de minister kan rapporteren over de uitwerking en uitvoering van dit akkoord.